

Список використаних джерел:

1. Коваль Г.П., Іванова Л.І., Суржук Т.Б. Методика читання / Г.П. Коваль, Л.І. Іванова, Т.Б. Суржук: Навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – 280 с.
2. Мартиненко В. Читацька діяльність молодших школярів: сучасні тенденції розвитку / В. Мартиненко // Початкова школа. – 2017. – №8. – С. 16-19.
3. Методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у загальноосвітніх навчальних закладах у 2017 / 2018 навчальному році // Учитель початкової школи. – 2017. – № 9. – С. 1-3.
4. Науменко В. Ознаки жанрів разом пригадаймо – казки, легенди, міфи упізнаймо / В. Науменко / Учитель початкової школи. – 2016. – № 1. – С. 11-13.
5. Савченко О. Розуміння молодшими школярами літературних творів: сутність процесу і засоби формування / О. Савченко // Початкова школа. – 2017. – № 8. – С. 6-12.
6. Хома О.М. Формування читацької компетентності в молодших школярів у процесі роботи над художнім текстом / О.М. Хома // Zbornik prispevkov z medzinarodnej vedeckej konferencie «Stav, proplemy a perspektivy pedagogickeho studia a socialnej prace», 28-29 oktobra. – Vysoka skola Danubius, Slovenska republika, 2016. – С. 63-66.

Шморгун І.В.

вчитель,

Спеціалізована школа № 255 м. Києва

ПЕДАГОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ

Особистісно-орієнтований підхід у професійному становленні вчителя англійської мови передбачає орієнтацію спеціаліста на формування глибокого інтересу до саморозвитку, самоосвіти і самовиховання. Центральною проблемою саморозвитку вчителя англійської мови є наявність у нього якостей педагогічного мислення, задля успішного формування критичного мислення учнів. Від рівня сформованості педагогічного мислення вчителя англійської мови залежить успіх формування критичного мислення учнів.

У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті визначено головну мету, яка полягає в створенні умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина України, формуванні покоління, здатного навчатися впродовж усього життя, створювати та розвивати цінності громадянського суспільства тощо. Тому від сучасного навчального закладу вимагається запровадження нових підходів до навчання, які забезпечують розвиток у учнів необхідних компетенцій [4, с. 31]. Одним з таких підходів є формування під час навчання навичок критичного мислення, яке разом із фаховою і соціальною компетентністю забезпечує конкурентноздатність і мобільність освіченої людини на ринку праці, її готовність жити і працювати в умовах неперервних змін [4, с. 32]. Тому, насамперед, саме вчитель, маючи сформоване педагогічне мислення має формувати критичне мислення учнів на уроках англійської мови.

У науково-педагогічній літературі існують різні підходи до визначення поняття «педагогічне мислення». Так, Ю. Кулюткін визначає педагогічне мислення як процес осмислення вчителем закономірностей виконуваної педагогічної діяльності [1, с. 25]. Існують кілька рівнів педагогічного мислення.

Початковим рівнем мислення вчителя є його методологічне мислення, що орієнтоване педагогічними переконаннями. На цьому рівні у вчителя утворюється найбільш важлива його педагогічна здібність: чутливість до педагогічних явищ, педагогічне чуття.

Другий рівень педагогічного мислення характеризується здатністю вчителя матеріалізувати свої педагогічні ідеї у своєрідні технологічні конструкції. Без розробки таких конструкцій і технологій педагогічного процесу вчитель передрікає свою працю на випадковий успіх, а найчастіше на неуспіх. Як зазначає науковець, педагогічне мислення на цьому, тактичному рівні, виявляється в умінні розробляти навчальні завдання або створювати навчальні ситуації, складати карти-схеми, за якими можна відпрацьовувати ті або інші вміння в учнів.

Не менш важливим є і третій рівень – *рівень оперативного мислення* вчителя. Він має свої складності, які зумовлені нескінченним розмаїттям конкретних умов педагогічної діяльності. Педагогу необхідні як знання загальних закономірностей педагогічного процесу, так і вміння застосувати ці закономірності до одиничних і окремих явищ. А це якраз і вимагає самостійного творчого мислення, що виявляється в здатності вчителя до оцінних дій [1, с. 27].

Що стосується формування мислення учнів на уроках англійської мови, то критичне мислення – це мислення вищого порядку, яке спирається на інформацію, усвідомлене сприйняття власної інтелектуальної діяльності та діяльності інших [2, с. 47]. Відповідно, формування навичок критичного мислення передбачає розвиток здатності учнів аналізувати навчальну інформацію з позиції логіки та особистісного підходу з метою використання отриманих результатів як до стандартних, так і нестандартних ситуацій і проблем, а також здатність ставити нові запитання, знаходити аргументи, приймати незалежні продумані рішення [5, с. 156].

Відповідно основними ключовими елементами критичного мислення є: самостійність; етапність (починається з постановки питання і подальшого визначення проблеми); переконливість аргументації; застосування певних прийомів, які в сукупності створюють перевірену на практиці ефективну методологію опрацювання інформації; обґрунтованість (передбачається використання відповідних критеріїв – положень, які бере до уваги критично мисляча людина, оцінюючи ідеї у процесі їх аналізу) тощо [6, с. 21].

Варто зазначити, що в методичній літературі наведений достатньо широкий арсенал методичних прийомів та технологій, спрямованих на формування навичок критичного мислення на уроках англійської мови. До основних із них належать такі.

1. Технологія критичного мислення «What's Your Rating?».

Ця технологія застосовується для оцінювання запропонованої ситуації шляхом порівняння зі стандартом поведінки, прийнятим у суспільстві. Учні, оцінюючи власні риси, звички, погляди порівнюють їх зі стандартами поведінки інших та позначають результат порівняння на шкалі цінностей англійською мовою.

2. Технологія критичного мислення «Priority Ladder».

Ця технологія використовується для зіставлення об'єктів чи явищ з метою визначення пріоритетів. Учням пропонується визначити власні пріоритети серед запропонованих цінностей і розташувати їх на відповідних щаблях на уроці англійської мови.

3. Технологія критичного мислення «Human Bias Graph».

Ця технологія спрямована на виявлення можливого упередженого ставлення до запропонованих тверджень та оцінювання власних позицій. Учні визначаються щодо своїх позицій у запропонованих проблемних ситуаціях і відображають свою згоду чи незгоду з певними твердженнями на схемі після кількох уроків англійської мови.

4. Технологія критичного мислення «Milestones».

Ця технологія спрямована на визначення послідовності дій у процесі вирішення певної проблемної ситуації. Для цього учні вибудовують план вирішення проблеми крок за кроком, обґрунтовуючи обрану послідовність [7, с. 191].

5. «Мозкова атака» – це ефективний метод колективного обговорення, пошуку рішень, що здійснюється через вільне накопичення ідей з певної теми, вираження

поглядів усіх учасників. Цей метод дає змогу групі учнів використовувати свої інтелектуальні можливості для швидкого та ефективного виконання завдання на уроках англійської мови.

6. Асоціювання – прийом навчання, який закликає учнів вільно і відкрито висловлювати свої думки для визначення зв'язків між окремими поняттями, тому, сприяє розвитку соціальних, інформаційних, полікультурних компетенцій, спонукає учнів до саморозвитку, самоосвіти, продуктивної діяльності. Цей прийом передбачає визначення основного поняття, формування переліку додаткових понять, які мають прямий або асоціативний зв'язок із центральним поняттям, та встановлення зв'язків поміж усіма поняттями [6, с. 23].

Використання цих та інших прийомів на уроках англійської мови створює можливості для формування в учнів навичок критичного мислення, які пов'язані з умінням здобувати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел, а також викладати результати її аналізу в стислій формі [3, с. 65].

Отже, вчитель, у якого сформоване педагогічне мислення може сформувати критичне мислення учнів на уроках англійської мови за допомогою різноманітних прийомів – це людина з яскраво вираженою демократичною спрямованістю особистості, гуманіст, який володіє високим рівнем професійної компетентності, постійно спрямований на підвищення своєї кваліфікації і самоосвіти на підставі творчого осмислювання досягнень педагогічної науки і передового педагогічного досвіду. Необхідно підкреслити, що поняття «педагогічне мислення» відображає не тільки особливості розумової діяльності вчителя, але й професійну специфіку його сприйняття, уваги, педагогічної інтуїції, педагогічної імпровізації, педагогічної уяви, тобто творчих якостей, а також особливості його емоційно-вольової сфери.

Список використаних джерел:

1. Кулюткин Ю.Н. Творческое мышление в профессиональной деятельности учителя // Вопросы психологи. – 1986. – № 2. – С. 21-30.
2. Николаева С.Ю. Сучасні технології навчання іншомовного спілкування // К.: «Ленвінг», 1997. – Вип. 1 (3). – С. 19-53.
3. Орлов А.А. Профессиональное мышление учителя как ценность // Педагогика. – 1995. – № 6. – С. 63-68.
4. Рижак Л. Університетська освіта в ХХІ сторіччі: філософсько-синергетичний аспект // Вісник Львів. ун-ту. Серія філос., 2009. – Вип. 12. – С. 26-35.
5. Тягло О.В. Критичне мислення: Навчальний посібник // Х: Основа, 2008. – 189 с.
6. Тягло А.В. Критическое мышление: проблема мирового образования XXI века // Постметодика, № 3 (35), 2001. – С. 19-26.
7. Sherman Jane. Sour own thoughts in your own words // ELT Sournal. – 2010. – Vol. 47/1. – P. 190-198.

Ярема В.В.

Заступник командира бригади морської піхоти

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ ДО НАСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Готовність до професійної діяльності обумовлюється конкретними умовами, у яких ця діяльність відбувається. Враховуючи зазначене, вважаємо, що однією з умов визначення сутності, структури та змісту готовності до наставницької діяльності є розкриття особливостей підготовки майбутніх офіцерів морської піхоти.